

N:o 45.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 Maj 1873, kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om förtydligande af Kongl. Förordningen den 20 Januari 1865 angående förändrade stadganden i afseende på frejdbetyg, som af presterskapet meddelas.

Genom oförmälda Kongl. Förordning är förklaradt, att i de fall, då enligt särskilda författningar det är presterskapet anbefaldt att meddela betyg om personers frejd, dermed allenast förstås intyg, huruvida den ifrågavarande personen, vid den tid då frejdbetyget meddelas, är i följd af domstols utslag, derå ändring ej skett, förlustig medborgerligt förtroende för alltid eller på viss tid, i hvilket fall betyget skall innehålla uppgift så väl om dagen, då utslaget blifvit gifvet, som, der det samma icke meddelats af Kongl. Maj:t, om tiden, hvarinom besvär deremot skolat anföras; dock att prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelas, jemväl skall, med afseende å kyrkotukten, innehålla, ej allenast huruvida den ifrågavarande personen då är i följd af begånget brott från delaktighet i den Heliga Nattvarden utestängd eller, genom domstols utslag, blifvit för brott under framtiden ställd, än äfven huruvida den flyttande är vorden enligt kyrkolagen varnad att från nattvarden sig afhålla, eller vid den tid, då betyget utfärdas, är ställd under sådan kyrkotukt, som enligt Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 af kyrkorådet utöfvas; varande derjemte förklaradt, att de sålunda meddelade föreskrifterna icke skulle ega tillämpning i fråga om anteckning i prestbevis rörande brott, hvarför någon genom utslag, deri ändring ej skett, är vorden dömd före början af 1865, då nya strafflagen trädde i verksamhet, utan skulle i sådant fall förfaras i enlighet med hvad dittills varit iakttaget.

Herr A. W. Staaff har uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 138), som blifvit till Lag-Utskottet remitterad, anmärkt, att, enär före nyssnämnda tidpunkt alla förbrytelser skulle åtecknas prestbetygen, detta

jemväl hädanefter syntes böra iakttagas i afseende å brott, hvarför någon derförinnan blifvit dömd, och således äfven sådana förbrytelser antecknas, hvilka enligt nu gällande lag ej medförde förlust af medborgerligt förtroende. Här af följde ofta ganska stora orättvisor, i det jemförelsevis ringa förseelser skulle för lifstid qvarstå å betyget, under det vida större kunde efter några år derifrån försvinna, eller möjligen icke ens behöfde ditsättas. Om Kongl. Maj:ts nåd anlätades för att jemna detta missförhållande, erhöles den sökande till svar, att, när det ifrågavarande brottet icke medförde förlust af medborgerligt förtroende, påkallades icke Kongl. Maj:ts beslut i saken. Något annat svar kunde i sjelfva verket icke gifvas, så länge lagen i detta afseende icke förändrades eller förtydligades. Emellertid tolkades af mången detta svar såsom innebärande ett berättigande för presten att ej vidare å betyget utsätta förbrytelsen, och såsom medförande betydelse och kraften af ett prejudikat, under det andra prester icke af ett sådant yttrande ansåge sig mera befogade än förut att handla annorlunda än i noggrann öfverensstämmelse med förstnämnda Kongl. Förordning. Att ej blott obehag, utan äfven fara för påföljd att hafva handlat i strid med lag härutaf för presterskapet förorsakades, kunde lätt inses. Motionären ville derföre föreslå: »att Kongl. Förordningen af den 20 Januari 1865, i hvad den rör brott, som blifvit begångna före nämnda år, måtte erhålla antingen förändrad ordalydelse eller särskild förklaring och förtydligande i ofvannämnda syftning.»

Enligt nya strafflagen af den 16 Februari 1864 medföra vissa bestämda brott den påföljd, att den dömd förklaras hafva förverkat medborgerligt förtroende för alltid eller för viss tid. Härigenom erhöles begreppet vanfnejd i legal bemärkelse en bestämdhet, som förut saknades. Väl stadgade den äldre lagen ärans förlust såsom påföljd för vissa brott, men äfven andra, t. ex. tjufnader och i allmänhet brott, som voro belagda med skamstraff eller kyrkoplikt betraktades såsom vanfnejdande; och saknaden af god frejd var förutsatt både i grundlag, i allmänna lagen och i åtskilliga andra författningar, såsom näringsförfattningar, kommunallagar m. m., ehuru ingenstädes fanns bestämdt uttryckt hvad med vanfnejd borde förstås.

Genom Kongl. Kungörelsen den 4 Maj 1855 är föreskrifvet, att domstolarne skola meddela presterskapet förteckning å dem, som blifvit dömda eller under framtiden ställda för gröfre brott, nemligen sådana, som angå lif eller ära, tjufnader och sådana förbrytelser, som icke blott med penningar få försonas, och i öfrigt alla dem, som äro af den beskaffenhet att den sakfällde icke får komma i åtnjutande af den Heliga Nattvarden, innan han låtit sig enskildt skriftas och aflösas. I brist på andra be-

stämmelser lärer presterskapet i allmänhet, beträffande brott, hvarför någon blifvit dömd innan nya strafflagen infördes, gjort till regel att grunda sina betyg om personers frejd på de enligt berörda Kongl. Kungörelse meddelade officiella uppgifter. I anseende till den föga utveckling begreppet vanfrejd egde enligt den äldre lagen, synes presterskapet icke gerna hafva kunnat annorlunda förfara, äfven om frejdbetygen derigenom erhållit en större omfattning, än som erfordras för de med dem afsedda ändamål. Då sålunda en förbrytare, som blifvit dömd efter den äldre lagen, aldrig kan erhålla, såsom det i allmänna språkbruket heter, »rent prestbetyg», oaktadt brottet, bedömdt efter nya strafflagen, antingen icke skulle hafva medfört förlust af medborgerligt förtroende eller ock medfört dylik påföljd endast på viss tid, så befinner sig en sådan förbrytare i sämre ställning än den som blifvit dömd efter sistnämnda lag. Att nu stifta en rehabilitationslag för dessa äldre brottslingar, synes föga lämpligt, helst det svåriligen låter sig göra att derigenom bestämma deras vanfrejd efter måttstocken af den nya strafflagens stadganden om förlust af medborgerligt förtroende. Deremot ahser Utskottet att olägenheterna af anmärkta missförhållandet i hufvudsaklig mån kunde afhjelpas derigenom, att anteckning om brottet icke finge i prestbeviset ega rum efter förloppet af någon viss tid från den dag då ådömda bestraffningen blifvit till fullo verkställd, hvilken tid synes lämpligen kunna bestämmas till tio år, hvarutöfver förlust af medborgerligt förtroende på viss tid enligt nu varande lag icke må ådömas. Den ifrågavarande förmånen bör naturligtvis icke tillgodokomma ärelös dömd person, som är att jemföra med den, hvilken blifvit dömd medborgerligt förtroende för alltid förlustig.

På grund häraf får Utskottet, i anledning af förevarande motion, vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes meddela föreskrifter derom, att presterskapet, vid utfärdande af frejdbetyg om personer, hvilka före 1865 års början blifvit för brott dömda, icke må, utom i det fall att den dömda är förklarad ärelös, göra anteckning om brottet sedan tio år förflutit från den tid då ådömda bestraffningen blifvit till fullo verkställd.

Stockholm den 13 Maj 1873.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. Gegerfelt.